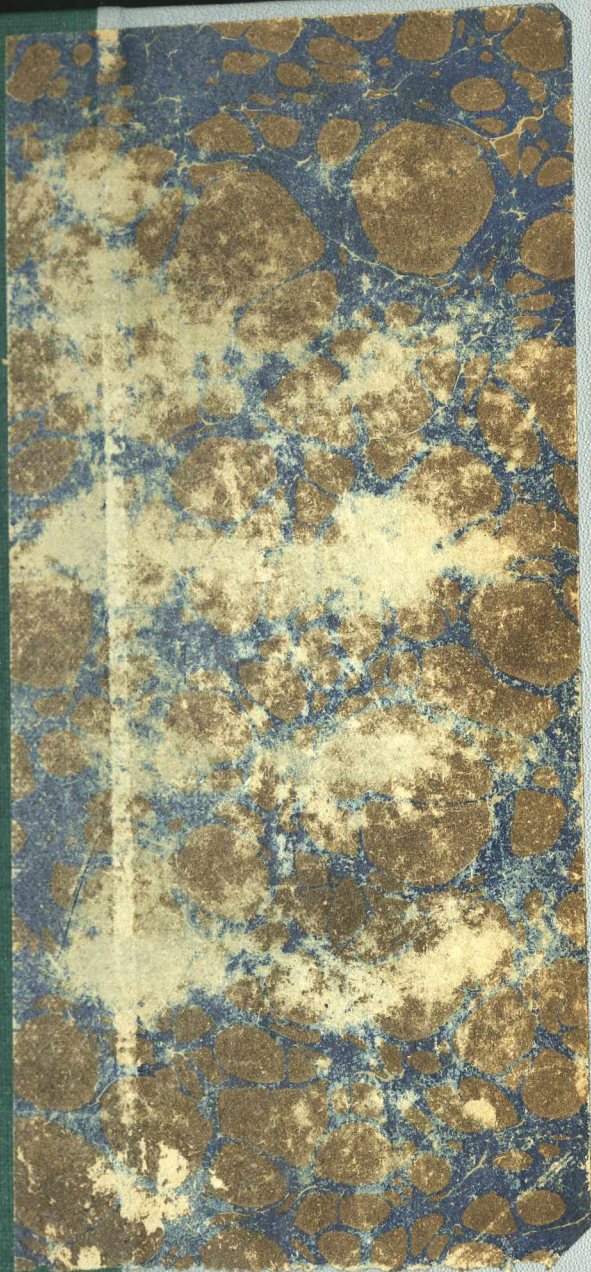

Politikai
röpiratok.

97.

97
752

KOSSUTH

ÉS

AZ OROSZ FONDORLATOK.

IRTA

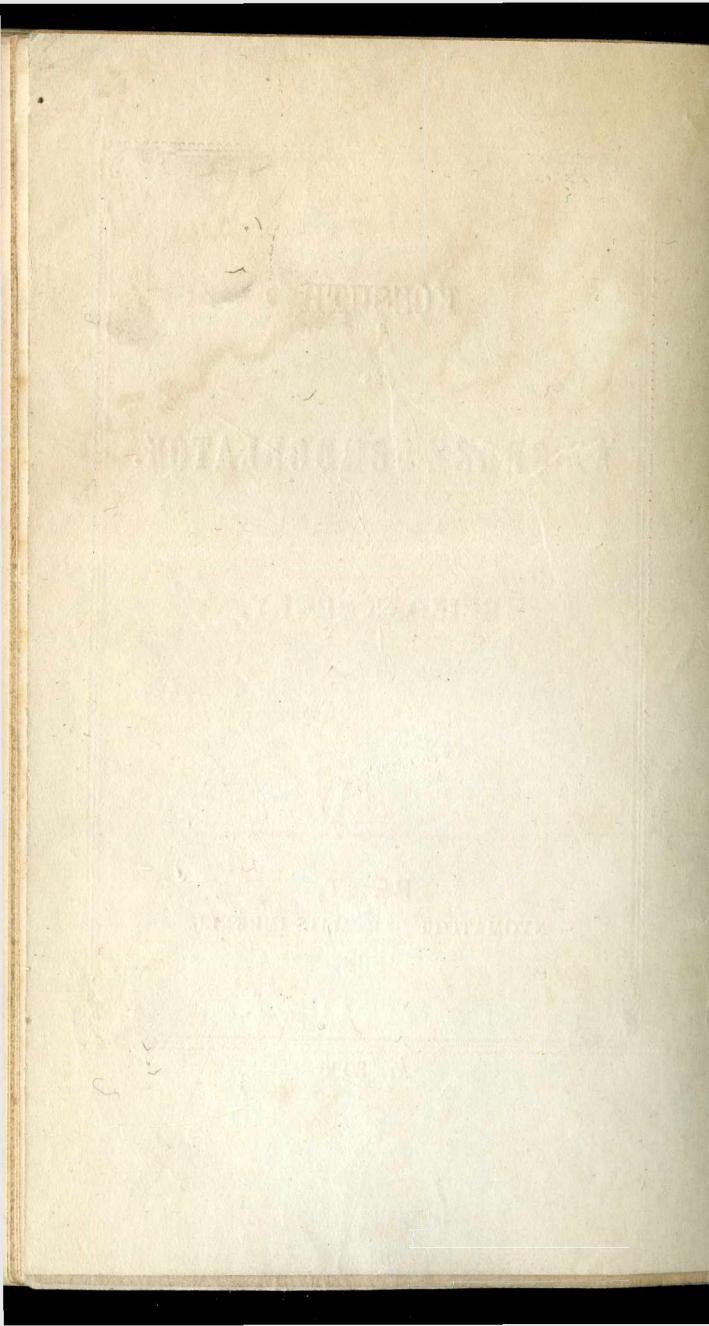
BLIND KÁROLY.

Németből fordítva.

7

PEST,
NYOMATOTT BARTALITS IMRÉNÉL.
1868.

Ára 30 kr.

KOSSUTH

ÉS

AZ OROSZ FONDORLATOK.

IRTA

BLIND KÁROLY.

Németből fordítva.

PEST,
NYOMATOTT BARTALITS IMRÉNÉL.
1868.

NOTA D'OPERA

DE BALLAGI GEZA

LIBRERIA

Midőn Kossuth, félig védenccé, félig foglya a török szultánnak, még Kutayah-ban tartózkodott. Urquhart Dávid megkísérté, a magyar vezetőt az Oroszország ellen akkor erélyesen működő agitatio részére megnyerni. Törökország épen-tartása, Ausztria megszilárdítása a mindinkább terjeszkedő orosz birodalom ellenében, volt Urquhart európai államtudományának alfája és omegája. A szolgálatok, melyeket e férfiú az orosz tervek leleplezése, és a pétervári udvar álutainak felfedezése által tett, kétségtelenek.

Alkalmilag ugyan eltévesztette célját és igaztalanná lőn, midőn a democraticus törekvéseket kivétel nélkül kárhoztatta, csupán azon okból, mivel az olasz forradalmi párt és a keleten dülő erők között, itt-ott érintkezési pontokat talált és a francia republicanusok cselekvési módját, olykor orosz sugalmazásból vélte származtathatni. Mindent túl lehet hajtani, s így történt Urquharttal is, hogy a valóságot a költészettel önkénytelen összekeverte.

Belső politikájában inkább tory mint szabadelvű levén, (jóllehet pártelnevezés ő rá tulajdonképen nem illik) a forradalmi irány természetesen nem volt kedvére. De valamint Lengyelországgal rokonszenvezett, — mert annak helyreállítása a cáruralom ellenében védbástyát képezendett, — azonképen a magyar küzdelemből is kiragadá azon körülményt, hogy azt a

sajátképeni magyar törzs, tehát egy a törökkel rokon nemzet viseli, hogy ennélfogva az Oroszországra tekintő, szláv eredetű és görög katolikus hitű lakosság, a felkelésnek inkább ellenállott, mint azt előmozdította; és hogy végre egy orosz sereg által Paskievits vezetése alatt Magyarország a cárnak lábai elé tétetett. Ezen pontok Urquhart és Kossuth között némi összekötetést ajánlkoztak létrehozni. De ez rövid ideig tartott; és midőn az egykori dictátor „a központi európai democrata comité“ férfaiival Londonban szövetségre lépett, egészen megszűnt.

1848 előtt Kossuth csaknem túlbuzgó harcosa volt a magyar nemzetiségnek. Ellenei vádolták, hogy más törzsek létezését a számos nyelvű ország határai között, nagy kiméletlenséggel mellőzi; hogy méltatlanul és mindenekfölött eszélytelenül cselekszik

midőn a nem magyar honfiak millióin át mintegy a napirendre akar térni. „Hol fekszik Horvátország?“ — „Horvátországot reggeli gyanánt eszszük meg!“ — Ezek oly nyilatkozatok, melyek — nem tudjuk, joggal-e vagy nem — neki tulajdonítottak. Mindenesetre oly férfiúra engednek következtetni, ki legkevésbé lenne alkalmas hazája sorsát Oroszországra bízni. És mégis ő volt, mint egy nem rég nyilvánosság elé bocsátott okmányban ismételve be lőn bizonyítva, ki a forradalom vége felé (egy „Aradon augusztus 1-én reggel 2 órakor“ kelt, Szemere miniszterelnök és Batthyány Kázmér külügyérhez intézett levelében, az orosz dynasziából óhajtott uralkodót; csakhogy Magyarország ne jusson ismét osztrák hatalom alá, és ki e célból „egyenesen a cárhoz Pétervárra“ követséget akart küldeni!

Azt mondjuk, hogy a fönnebbi adat nem régen ismételve került nyilvánosságra, mert Szemere Londonban már az ötvenes években tett erről említést, egy Kossuth ellen intézett röpiratában; akkor azonban kevés figyelmet gerjesztett.

Az aradi levél sajtóságos világot vet Kossuthra. Midőn Mazzini s vele a többi triumvirek Rómát többé nem tarthatták, — nem küldtek követeket az ellentáborba, hogy tán magoknak Jerome herceget királyul kérjék, csak hogy Róma ne jusson pápai uralom alá. Nem; elveikhez hiven, a római republicanusok óvást tettek az idegen hatalom által követett erőszakos eljárás ellen, és büszkén, a magasba emelve fejeiket, vándoroltak számkivetésbe.

Kutayahból szabadon bocsátva, Kossuth angol földre jött és itt Orosz-

ország ellen, a pánszláv törekvések és nemzetiségi izgatások ellen egész keleten, határozott állást foglalt el. Előtünk van Kossuth beszédeinek egy kötete, melyeket 1851 és 1852-ben Angolhon és az amerikai egyesült államokban tartott. (Select Speeches of Kossuth; Condensed and abridged, with Kossuth's express sanction. Newman W. Francisnál, Londonban 1853) Mindjárt az első beszédben, melyet 1851 october 20-án a londoni Gildhalle-ban tartott, így szólt: Mi a csirája minden bajnak Európában? A hatalmaskodás szelleme, mely Oroszországban uralkodik! És miáltal lett Oroszország oly hatalmas? Tán fegyverei által? Nem; Oroszország fegyveres ereje sokkal alantabb áll egynémely más kormányénál. Mindenható, vagy legalább a szabadságra szerfölött veszedelmessé, diplomatiái cselszövé-

nyei által lett.“ Ezen cselszövények leírása, mely későbbi beszédeiben következett, még egészen Urquhart szellemenben van tartva. Az ötvenegy beszéd közül, melyet az előttünk levő kötet tartalmaz jelesül a nyolcadikat „A nemzetiségi kérdés felett“ ; a tizenkettediket „Oroszország kalóz uralma“ ; a huszonharmadikat, „Az orosz főhatalom emeltyüi“ ; a huszonnegyediket „Oroszország az egyesült államok ellensége“ ; és a negyvenkilencediket „Oroszország s a hatalom egyensulya“ emeljük ki.

Ezen beszédekben Kossuth szüntelen harci kiáltást hangoztatott Oroszország ellen ; feltüzelt az egyesült államokat, hogy hajóhaddal és csapatokkal támadják meg az óriást, melynek vas homloka, de agyag lábai vannak ; megmutatá, miként az orosz uralomnak mindenütt bérencei vannak ; a

panszlavizmus eszméjéről azt mondá, hogy az „orosz összeesküvés“, hogy „egy sötét terv : nemzeti érzelmekből az orosz főhatalom számára eszközt gyártani.“

A törököket Magyarország barátjainak állitá, kinyilatkoztatván, hogy „Törökország a viszonyok sajátságos fordulata következtében az európai szabadság és művelődésre nézve szükségessé lett; haraggal fordult úgy azok ellen, kik a hamisan felfogott nemzetiségi tan kedveért Magyarországot szétdarabolják, valamint azok ellen, kik Csehországot Németország testéből kimetszeni akarnák; Németországot Európa szívének nyilatkozatá és könyeket hullatott Oroszország győzelmén Magyarország felett, hogy ez Ausztriát a pétervári udvar szolgájává tette, hogy minden európai egyensulynak vége, és a szá-

raz föld menthetlenül orosz befolyásnak van átengedve.

Ha e nyilatkozatokat és az 1849. augusztus 4-én kelt aradi levelet egymás mellé állítjuk, mit kell akkor Kossuth elvszilárdsága és jelleme megbizhatóságáról tartanunk?

Az ötvenes évek végeig még a magyar álláspont képviselője, azonban oly alakban, mely a demokrata programmal gyakran nem állott öszhangban, az olasz háboru kitörésével Kossuth hirtelen újabb fordulatot vön.

Eddig Mazzini és Ledru-Rollin-nal együtt működött. Most egyszerre a Napoleon politikájának szószólója gyanánt lépett fel. Nem sokára kiderült, hogy titkos érintkezései a Tuilleriákkal még azon időpontnál korábbra estek, melyben a száműzött demokrata vezetőkkel összekötetésben állott volt. Az érzelmeket,

melyek ezen felfedezés által ébresztettek, könnyebb kitalálni, mint leírni.

A democrata körből ilyenénképen kilépve, Kossuth nem idegenkedett többé elpártolását nyíltan bevallani. Akkor azt mondá, hogy az ördöggel is szövetségre fog lépni, — s neki mindegy, vajjon N a p o l e o n t avagy az o r o s z c á r t tartják-e ördögnek; ő elfogadja a segélyt, bárhonnán jöjjön. Ennélfogva eddigi republicanus elveitől búcsút vön. Valjon államférfihoz illően cselekedett-e, avagy nem inkább az ördög által lett-e rászédetve, azt minden ember maga kiolvashatja a villafrancai békéből.

Nemsokára az olasz háboru után egy tervezete jelent meg Kossuthnak az ugynevezett d u n a i C o n f ö d e r a t i o felállítására iránt, mely a tulajdonképi Magyarország és kapcsolt részein kívül, még Oláhországot, vala-

mint Szerbiát és „az ezzel kapcsolatos tartományokat“ is magában foglalandotta. Szerbiával tudomásunk szerint jelenleg nincsenek tartományok „összekapcsolva.“ E szerint Kossuth csak a szláv törzshöz tartozó, részben tévesen ehez számított montenegroi-hercegowinai és boszniaiakat, valamint a bulgárokat stb. tarthatta szem előtt. A „Dunai Conföderatio“ egy „harminc millió iakossal bíró hatalmas államot volt képezendő.“ Egy ily állam keletkezésére legalább is az elsorolt néptörzsek kivántattak volna meg; azonban szigoruan véve, ezek is alig lennének elegendők a harminc millió kitöltésére. Azon kérdés merül tehát fel, nem-e szándékozott a tervezet néhány hajdani német szövetségi tartományt is, melyekben szláv származású lakosok jelentékeny számmal találhatók, az új dunai birodalomba kebe-

lezni? Nem esett-e a számitás körébe Cseh és Morvaország stb.

Hogy e terv Magyarországon kevés követőre találhatott volna, mindenki beláthatta, ki az ottani nézeteket némikép ismeré. Egy magyar számüzött, Kossuthnak barátja, akkoriban úgy nyilatkozott előttünk: „Felvagyok szólítva a tervezet aláírására; de ha akarnám, sem tehetem; mert otthon úgy tekintenének, mint ha zárárólót!” És mindezek dacára mért foglalkozott Kossúth ily tervezettel — ő, ki mindig a maga állását, saját befolyását és saját népszerűségét tartja szem előtt? Föl kell-e tenni, hogy ez esetben Kossuth csupán szócsöveül szolgált egy sötét, vagy inkább nagyon is világos hatalomnak, melynek a magyar államszerkezet alapját megingatni, és a magyar nemzetiséget a szláv által elárasztani, érdekében fekszik?

Kézzel fogható, hogy a Kossuth-féle terv, ha keresztül vitetik, a magyarokat a szlávoknak mintegy kezére játszotta volna. Míg az országnak a számos népfajok és nyelvzavar miatt jelenleg is nem csekély baja van, a terv szerint még más, a muszkákkal rokon elemek, (s hozzá még nyers, félbarbár elemek, milyenek Törökországban számosan találhatók) lettek volna az új szövetség körébe felveendők.

Egy tekintet a nyelvek szerint szinezett térképre elegendő, hogy meggyőzzön, miszerint ez által a mérleg serpenyő egészen a szlávok oldalára hajlanék — s Németország délkeleti kapuja előtt egy ifjú Oroszország teremtetnék. És nehogy kétely merüljön fel iránta, Kossuth hozzátevésé, hogy a dunai Conföderatio (természetesen túlnyomóan szláv követekből

álló) alkotmányos gyülekezete a hivatalos nyelv választása felett határozná, és hogy a szövetségi kormány székhelye, felváltva Pesten, Bukaresten, Belgrádon és Zágrábban lenne, tuni illik egy esetben a német-magyar városban, más esetben egy román — ellenben két esetben szláv városban. Ebből világosan látható, micsoda politikai és nemzeti képe lenne a harminc milliónyi dunai szövetségnek nyugati Európa ellenében.

A választandó hivatalos nyelvre nézve, a magyar és törökországi szláv törzseknek, egy közös irodalmi nyelv hiányában mindenesetre némi nehézségeik lennének. A magyar nyelvet bizonyára nem választanák, hisz az egy „berontott ázsiai csorda“ nyelve. A németet ép oly kevésbé választanák, „hisz a németek a szlávok legnagyobb ellenségei közé tartoznak.“ A válasz-

tásnak tehát nyilván az orosz nyelvre kellene esnie, mely különben is a moszkvai congressus óta, valamennyi szlávok természetes anyanyelve gyanánt tekintetik és ajánltatik is.

Azonban ki hitte volna ezelőtt, hogy Kossuth oly tervet hozand napvilágra, mely az említett következményekre vezethetne? Nem ez volt ám, a miért Magyarország népe hősi harcban vérét ontá! Nem ezért állottak ellent a vitéz honvédsapatok Ausztria és Oroszország egyesült hadseregeinek! Nem ezért kelt fel Bécs is, midőn az octoberi forradalom által a szorongatott szomszédnak segélyt hozott! Nem ezért ruháztatott fel Kossuth nemzete képviselői által a főhatalommal; nem ezért küzdött Komárom; nem ezért szenvedte Batthyány és vele egész sora a magyar férfiak legvitézebbjeinek a rögtön-biróság akasztófa

halálát! A németek és magyarok között különféle véleményyel lehetnek az egyik ország állása iránt a másikhoz; de minden igaz barátja a szabadságnak, a Marchon innen vagy túl, fel fog lázadni a gondolat ellen: hogy az orosz elem s a pánszláv propaganda árjától keleti Európát bármikor elborttatni engedje. Más az, vajjon művelt szabadelvű törekvések Bécs és Pestről kiindulva, jutnak-e tulsúlyra; avagy ha a legnyersebb néptörzsek, melyek Magyarország és az Ottoman birodalom határain székkelnek, jelennek meg a muszka uralom előcsapatai gyanánt Európa szinpadán.

Kossuthnak már sokféle iránya volt. A legujabb, melyet neki tulajdonítanak, úgy hangzik, miszerint ő egy európai háboru esetére, melyben egy oldalon Poroszország Oroszországgal állana, az utóbbi mellett foglalna ál-

lást. Ez természetesen csak o l y m ó d o n történhetnék, hogy magát, a Törökország és hazája ellen irányzott orosz tervek számára ide adná. Ő, ki egykor így kiáltott fel: (lásd a nemzetiségek felett tartott beszédét a new-yorki irók által rendezett bankett alkalmával) „Maga az Isten Magyarországot, hegyláncolata és folyamrendszere, valamint ezer éves történeti alkotmánya által világosan körvonalozta“ és indignatióval kell azon eszme ellen nyilatkoznia, hogy „jobb kezünk“, Erdélyország elvágattatván, a szomszéd Oláhországnak adassék, vagy hogy Shylok módjára egy font húst — a bánáságot, — mellünkből kimessenek, és hogy a Duna és Tisza közötti gazdag földet elszakítsák, s török Szerbiának adják, — — ő ama neki tulajdonított irány követése által ma kész lenne, sokkal nagyobb vészt zuditani

Magyarországra, és azt, egy valóságos orosz tartománynyá aljasítani!

Az 1849-diki alkudozási kísérlete, és eddigi democraticus érzelmeitől való elvtelen elpártolása után 1859-ben, kétségkívül lehetetlen előlegesen elvitatni, hogy Kossuth ily összejátszásra Oroszországgal képes lenne. Azonban míg bizonyítékok léteznek, nem akarunk itélni. Saját honfitársai, a mennyiben ama történetileg keletkezett Magyarországnak, mely nélkül a számos népektől hemzsegő egész dunai tartomány politikai chaoszszerűvé, nem ellenei — saját honfitársai időközben ama férfiú jelleméről, kinek neve a függetlenségi harccal oly szoros kapcsolatban áll és kinek szellemi ereje kétségkívül nagyon jelentékeny, ki azonban nyilván több dicsvágyat, mint szabadság és honszeretetet táplál, — igen azok Kossuth Lajosról

máris eleget fognak tudni, hogy jövőre tanácsaiban, a hol azok célja és szándéka világosan fel sem is lenne ismerhető, ne bizzanak.

Vajjon Magyarország egy az osztrák birodalom keretében alkotmányosan kormányozott — vagy csupán a personál unio által a habsburgi dynastiához csatolva, az igazgatás minden ágaiban, oly független állam legyen-e, mint minden más souverain nemzet, vagy bizonyos európai constellációk között az ön- és nép-kormányzat felé még egy lépést tehet-e, ezek oly kérdések, melyek iránt, a pártálláshoz képest, a nézetek elágazhatnak. — De arra nézve az ottani honfiak nagy tömege egyet fog érteni, hogy Magyarországnak alapjellegetben magyaroknak kell maradnia, hogy — az 1852-diki Kossuthtal szólva — nem szabad ama sötét összeesküvés cinkosává len-

nie; mely arra törekszik, hogy a hamisan alkalmazott nemzetiségi tan segítségével, a különben is már szerfölött kiterjedt orosz koloszt, Európában még nagyobb hatalomra segítse!

~ V é g e . ~

DE BALOGH GEZA

